

ภาค 1
กฎหมายอาญาทหาร
บทที่ 1
ข้อความเบื้องต้น

กฎหมายอาญาทหารที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ คือ ประมวลกฎหมายอาญาทหาร เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเมื่อรัตนโกสินทรศก 130 (พ.ศ. 2454) และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน รัตนโกสินทรศก 131 เป็นต้นมา แต่เดิมประมวลกฎหมายอาญาทหารได้ร่างเป็น ๒ ฉบับ คือ ร่างประมวลกฎหมายอาญาทหารบก ฉบับหนึ่ง และร่างประมวลกฎหมายอาญาทหารเรือ ฉบับหนึ่ง แต่ก่อนที่ร่างกฎหมายทั้งสองฉบับนั้นจะประกาศใช้ ได้พิจารณาเห็นว่าถ้ารวมประมวลกฎหมายอาญาทหารบกและประมวลกฎหมายอาญาทหารเรือ เป็นกฎหมายฉบับเดียวกันจะเหมาะสมกว่า จึงได้ร่างประมวลกฎหมายอาญาทหารขึ้นใหม่ ใช้บังคับทั้งทหารบกและทหารเรือ และในเวลาต่อมาเมื่อมีทหารอากาศก็ใช้บังคับแก่ทหารอากาศด้วย

ตามพระราชปรารภของพระมหากษัตริย์ในการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาทหารมีดังนี้คือ “ทรงพระราชดำริว่า พระธรรมนุญศาลทหารบกและพระธรรมนุญศาลทหารเรือ ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติขึ้นไว้เมื่อรัตนโกสินทรศก 126 และ 127 นั้น เป็นแต่พระราชกำหนดสำหรับจัดการและกำหนดหน้าที่และอำนาจศาลทหารบกและศาลทหารเรือ และประมวลกฎหมายอาญาซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติขึ้นไว้เมื่อรัตนโกสินทรศก 127 นั้น ก็บัญญัติแต่เฉพาะลักษณะโทษแห่งความผิดล่วงละเมิดต่อพระราชกำหนดกฎหมายสามัญ บัดนี้สมควรจะมีพระราชบัญญัติกำหนดลักษณะโทษแห่งความผิดต่าง ๆ อันเป็นฐานล่วงละเมิดต่อกฎหมายและหน้าที่ฝ่ายทหารขึ้นไว้เป็นหลักฐาน แต่ทรงพระราชปรารภว่า การกระทำผิดต่อกฎหมายและหน้าที่ฝ่ายทหารนั้น แม้เป็นการซึ่งเกิดจากความประพฤติของบุคคลที่เป็นทหารเสียเป็นพื้นก็จริง แต่มีบางอย่างก็อาจเกิดขึ้นจากความประพฤติของบุคคลสามัญได้ ในพระราชบัญญัติเช่นนี้ควรมีบทกฎหมายบางอย่างให้ใช้ได้

ตลอดทั้งบุคคลที่เป็นทหารและบุคคลสามัญ และใช้แต่เท่านั้น บุคคลซึ่งเป็นทหารย่อมตั้งอยู่ในได้บังคับวินัยทหาร เมื่อกระทำผิดขึ้นต่อพระราชกำหนดกฎหมายอย่างคนสามัญ ความผิดนั้นย่อมมีลักษณะการละเว้นความควรประพฤติในฝ่ายทหารเจือไปด้วย สมควรมีโทษหนักยิ่งกว่าผู้กระทำผิดเช่นเดียวกันซึ่งเป็นคนสามัญ เพราะฉะนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราไว้เป็นพระราชบัญญัติสืบไปดังนี้”

ตามพระราชปรารภที่ยกมากล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่า เมื่อ ร.ศ. 126 และ 127 ได้มีพระราชบัญญัติพระธรรมนูญศาลทหารบกและพระธรรมนูญศาลทหารเรือออกใช้ แต่เป็นกฎหมายที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของศาลทหารเท่านั้น และใน ร.ศ. 127 ได้มีกฎหมายลักษณะอาญาออกใช้ กฎหมายฉบับนี้กับบัญญัติแต่เฉพาะความผิดที่ลงโทษแก่บุคคลทั่วไปเท่านั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องออกกฎหมายซึ่งบัญญัติลักษณะความผิดที่ใช้เฉพาะแก่ทหารขึ้นอีกฉบับหนึ่ง เหตุผลในการที่ต้องมีกฎหมายพิเศษใช้บังคับแก่บุคคลที่เป็นทหาร ก็เพราะทหารเป็นผู้ถืออาวุธและอยู่รวมกันเป็นหมู่เหล่า ทหารมีหน้าที่ใช้กำลังเพื่อป้องกันประเทศชาติ การที่จะให้ทหารอยู่ในสภาพพร้อมรบในเวลาปกติ และมีสมรรถภาพดีในการสู้รบ ทหารต้องวินัย เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา การกระทำผิดบางอย่างซึ่งทางฝ่ายพลเรือนเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่สำคัญ แต่ทางทหารถือว่าสำคัญอย่างยิ่ง เช่นการฝ่าฝืนไม่กระทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ถ้าเป็นพลเรือนผู้กระทำผิดย่อมมีความผิดทางวินัยซึ่งมีโทษอย่างสูง ก็คือการถูกล้อออกจากราชการ แต่ถ้าเป็นทหาร การขัดขืนหรือละเลยไม่กระทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา อาจดูกลงโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ประมวลกฎหมายอาญาทหารฉบับนี้ไม่ได้จัดทำเป็นประมวลกฎหมายซึ่งมีโทษทางอาญาใช้บังคับแก่ทหารอย่างครบถ้วน หากแต่เป็นการเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ที่ใช้อยู่ให้เหมาะสมแก่ประเพณีและแบบธรรมเนียมของทหาร ดังนั้นบทบัญญัติทั่วไปในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งต่อมาได้ยกเลิก และใช้ประมวลกฎหมายอาญาแทน จึงนำมาใช้ปรับกับประมวลกฎหมายอาญาทหารด้วย

อนึ่ง บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาทหารบางมาตรา นอกจากใช้บังคับแก่บุคคลที่เป็นทหารแล้ว ยังใช้บังคับแก่บุคคลพลเรือนด้วย เช่น ความผิดฐานทำร้ายทหารยาม ถึงแม้ผู้กระทำผิดจะเป็นบุคคลพลเรือนก็มีความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาทหาร

บทที่ 2 บทบัญญัติทั่วไป

ชื่อพระราชบัญญัติ

มาตรา 1 บัญญัติว่า “ให้เรียกพระราชบัญญัตินี้ว่า ประมวลกฎหมายอาญาทหาร”
พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายฉบับแรกที่ใช้คำว่าประมวลกฎหมาย กฎหมาย
ที่มีลักษณะเป็นประมวลกฎหมาย แต่มิได้ใช้ชื่อว่าประมวลกฎหมาย ซึ่งออกก่อนประมวล
กฎหมายอาญาทหาร คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127

วันที่ใช้กฎหมาย

มาตรา 2 บัญญัติว่า “ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน
รัตนโกสินทรศก 131 เป็นต้นไป”

ประมวลกฎหมายอาญาทหารฉบับนี้ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ใน ร.ศ. 130
แต่ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน ร.ศ. 131 เป็นต้นไป ในสมัยเดิมวันขึ้น
ปีใหม่ของทางราชการ คือ วันที่ 1 เมษายน กฎหมายฉบับนี้จึงให้เริ่มใช้ตั้งแต่วันขึ้นปีใหม่
ร.ศ. 131 หรือ พ.ศ. 2455 เป็นต้นมา

ยกเลิกกฎหมายเก่า

มาตรา 3 บัญญัติว่า “ตั้งแต่วันที่ใช้กฎหมายนี้สืบไป ให้ยกเลิก

- (1) กฎหมายลักษณะชบดศึก
- (2) ข้อความในพระราชกำหนดกฎหมาย และกฎข้อบังคับอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวกับบรรดาความผิดที่กฎหมายนี้บัญญัติว่าต้องมีโทษ”

เนื่องจากบทบัญญัติบางมาตราของประมวลกฎหมายอาญาทหารมีที่มาจากกฎหมาย
ลักษณะชบดศึก เมื่อใช้ประมวลกฎหมายอาญาทหารแล้ว กฎหมายลักษณะชบดศึกจึงถูก
ยกเลิกไป และกฎหมายอื่น ๆ ที่ได้นำมาบัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายอาญาทหารก็เป็น
อันยกเลิกไปด้วย

คำวิเคราะห์ศัพท์

มาตรา 4 บัญญัติว่า “ในกฎหมายนี้คำว่า “ทหาร” หมายความว่าบุคคลที่อยู่ในอำนาจกฎหมายฝ่ายทหาร

คำว่า “เจ้าพนักงาน” ที่ใช้ในประมวลกฎหมายลักษณะอาญานั้น ท่านหมายความว่าความตลอดถึงบรรดานายทหารบก นายทหารเรือ ชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนที่อยู่ในกองประจำการนั้นด้วย

คำว่า “ราชศักร” นั้น ท่านหมายความว่าความตลอดถึงบรรดาคนมีอาวุธที่แสดงความซื่อสัตย์ต่ออำนาจผู้ใหญ่ หรือที่เป็นขบถ หรือเป็นโจรสลัด หรือที่ก่อการจลาจล

คำว่า “ต่อหน้าราชศักร” นั้น ท่านหมายความว่าความตลอดถึงที่อยู่ในเขตซึ่งกองทัพได้ทำสงครามนั้นด้วย

คำว่า “คำสั่ง” นั้น ท่านหมายความว่า บรรดาข้อความที่ผู้ซึ่งบังคับบัญชาทหารผู้ถืออำนาจอันสมควรเป็นผู้สั่งไปโดยสมควรแก่กาลสมัย และชอบด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย คำสั่งเช่นนี้ท่านว่า เมื่อผู้รับคำสั่งนั้นได้กระทำตามแล้ว ก็เป็นอันหมดเขตของหน้าที่สั่งนั้น

คำว่า “ข้อบังคับ” นั้น ท่านหมายความว่า บรรดาข้อบังคับและกฎต่าง ๆ ที่ให้ใช้อยู่เสมอ ซึ่งผู้บังคับบัญชาทหารผู้ถืออำนาจอันสมควรได้ออกไว้โดยสมควรแก่กาลสมัย และชอบด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย”

คำวิเคราะห์ศัพท์ตามมาตรา 4 มีข้อที่ควรกล่าวเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

คำว่า “ทหาร” ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 แบ่งทหารออกเป็นหลายประเภท คือ ทหารกองเกิน ทหารกองประจำการ ทหารกองหนุน และทหารประจำการ ทหารตามคำวิเคราะห์ศัพท์ในมาตรา 4 หมายความว่าถึงเฉพาะทหารกองประจำการและทหารประจำการ ซึ่งตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2498 ให้คำวิเคราะห์ศัพท์ไว้ดังนี้

“ทหารกองประจำการ” หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการ และได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด

“ทหารประจำการ” หมายความว่า ทหารซึ่งรับราชการตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดซึ่งไม่ใช่ทหารกองประจำการ

สำหรับทหารกองเกินและทหารกองหนุน ไม่ถือว่าเป็นทหารตามความหมายใน ประมวลกฎหมายอาญาทหาร ทหารกองเกิน หมายความว่า ผู้ซึ่งมีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ และได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ส่วนทหารกองหนุน หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองประจำการหรือปลดจากกองเกินแล้ว

คำว่า “เจ้าพนักงาน” ซึ่งให้ความความถึงนายทหารบก นายทหารเรือ ชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน ด้วยนั้น มีปัญหาว่านายทหารอากาศจะเป็นเจ้าพนักงานหรือไม่ ประมวลกฎหมายอาญาทหารฉบับนี้ออกใช้ตั้งแต่ครั้งที่กองทัพไทยมีแต่ทหารบกและทหารเรือ ยังไม่มีทหารอากาศ เมื่อดูตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว คำว่า เจ้าพนักงานให้หมายถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนทั่วไปโดยไม่จำกัดว่าเป็นเหล่าใด นายทหารอากาศ จึงเป็นเจ้าพนักงานตามความหมายในมาตรานี้ด้วย

คำว่า “คำสั่ง” หมายความว่า คำสั่งที่ผู้บังคับบัญชาทหารเป็นผู้สั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อผู้รับคำสั่งได้ปฏิบัติตามแล้วก็เป็นการอันหมกเม็ดของการสั่งนั้น ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้ว่าคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งห้ามมิให้จำเลยยิงปืนในหมู่บ้านโดยไม่มีเหตุสมควร ไม่เป็นคำสั่งตามความหมายของมาตรา 4 เพราะแม้มิได้มีคำสั่งดังกล่าว จำเลยก็มีหน้าที่ต้องควั่นไม้ไผ่ฟันกฎหมายในเรื่องนี้อยู่แล้ว จำเลยไม่มีความผิดฐานขัดขืนไม่กระทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

คำว่า “ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับที่ออกโดยกระทรวงกลาโหม ข้อบังคับฉบับเดิม ๆ เรียกว่าข้อบังคับทหาร แต่ข้อบังคับที่ออกในระยะหลังนี้เรียกว่า ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม

ความผิดที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาทหาร

มาตรา 5 บัญญัติว่า “ทหารคนใดกระทำความผิดอย่างใด ๆ นอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาทหารนี้ ควรรับอาญาตามกฎหมายอื่น ถ้ากฎหมายนั้นมิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

การที่มีบทบัญญัติมาตรานี้ไว้ก็เพราะเหตุที่ความผิดต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาทหารมีไม่ครบถ้วน เมื่อทหารไปกระทำความผิดอย่างอื่นนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาทหาร และเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายอื่น ทหารผู้กระทำความผิดก็ต้องรับโทษตามกฎหมายนั้น เช่น ทหารไปกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ก็

จะถูกลงโทษฐานปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา เพราะประมวลกฎหมายอาญาทหาร ไม่ได้บัญญัติความผิดฐานปล้นทรัพย์ไว้

การกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร

มาตรา 5 ทวิ บัญญัติว่า “บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามกฎหมายว่าด้วย ธรรมนูญศาลทหาร ผู้ใดกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นนอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร”

ในกรณีที่มีใช้ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 107 ถึง มาตรา 129 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ถ้าได้มีคำพิพากษาของศาลใน ต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้น ได้พ้นโทษแล้ว ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก แต่ถ้าผู้นั้น ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 7, 8 และ 9 ระบุความผิดบางอย่างที่ผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรต้องรับโทษในราชอาณาจักรไว้ ความผิดที่ระบุไว้ทั้งหมดเป็น ความผิดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่ตามประมวลกฎหมายอาญาทหารบัญญัติ ว่า ผู้ที่อยู่ในอำนาจศาลทหารไปกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร หรือ กฎหมายอื่นนอกราชอาณาจักร ก็จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรทั้งสิ้น มาตรา 5 ทวินี้ได้ เพิ่มเติมชั้นตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาทหาร (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2507 การที่ได้เพิ่มเติมกฎหมายชั้นดังนี้ เพราะประเทศไทยได้ส่งกองทหารไปร่วมรบใน ต่างประเทศ ทหารได้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร หรือกฎหมายอื่น ซึ่งจะต้องส่งตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีในราชอาณาจักร ถ้าไม่เพิ่มเติมบทบัญญัตินี้ขึ้น ก็จะทำเนิ่นคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้เฉพาะความผิดตามทีระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 7, 8 และ 9 เท่านั้น

การประหารชีวิต

มาตรา 6 บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาศาลทหารให้ลงอาญาประหารชีวิต ท่านให้เอาไปยิงเสียให้ตาย”

ข้อความในมาตรา ๖ ข้างต้นนี้ เป็นข้อความที่แก้ไขใหม่โดยพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาทหาร พุทธศักราช 2477 ข้อความเดิมมีดังนี้ “ผู้ใดต้องคำพิพากษาศาลทหารบกหรือศาลทหารเรือให้ลงอาญาประหารชีวิต ท่านให้เอาไปยิงเสียให้ตายหรือตัดศีรษะแล้วแต่ศาลจะสั่งในคำพิพากษา” ก่อนวันใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาทหาร พุทธศักราช 2477 ถ้าศาลพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต จะต้องกำหนดไว้ในคำพิพากษาว่าให้เอาไปยิงเสียให้ตาย หรือให้ตัดศีรษะ

อำนาจลงทัณฑ์

มาตรา 7 บัญญัติว่า “ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร มีอำนาจลงทัณฑ์แก่ทหารผู้กระทำความผิดต่อวินัยทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร ไม่ว่าเป็นการกระทำความผิดในหรือนอกราชอาณาจักร”

ข้อความข้างต้นนี้ เป็นข้อความที่แก้ไขใหม่โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาทหาร (ฉบับที่ 8) 2507 ข้อความเดิมมีดังนี้ “นายทหารผู้มีอำนาจบังคับบัญชาได้นั้น ท่านให้มีอำนาจลงอาญาแก่ผู้ที่กระทำความผิดต่อวินัยทหาร ตามลักษณะกฎหรือข้อบังคับทหารบกทหารเรือ ซึ่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นไว้” ตามข้อความเดิมใช้ว่า “ลงอาญา” ส่วนข้อความใหม่ใช้ว่า “ลงทัณฑ์” ทั้งนี้เป็นการแก้ไขเพื่อให้ตรงกับข้อความที่ใช้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 และได้เพิ่มเติมข้อความให้อำนาจผู้บังคับบัญชาลงทัณฑ์ทหารที่กระทำความผิดต่อวินัยทหารได้ ไม่ว่าเป็นการกระทำความผิดในหรือนอกราชอาณาจักร ทหารที่ไปกระทำความผิดในต่างประเทศจึงอาจถูกลงทัณฑ์เมื่อกลับเข้ามาไปราชอาณาจักรแล้วได้

ความผิดที่ลงทัณฑ์ ได้

มาตรา 8 บัญญัติว่า “การกระทำความผิดอย่างใด ๆ ที่บัญญัติไว้ใน
มาตรา 21 มาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30
มาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 37
มาตรา 39 มาตรา 41 มาตรา 42 มาตรา 43 มาตรา 44 มาตรา 46 และ
มาตรา 47 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารพิจารณาเห็นว่าเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญให้ถือว่าเป็นความผิดต่อวินัยทหาร และให้มีอำนาจ

ลงทัณฑ์ตามมาตรา 7 เว้นแต่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร จะสั่งให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปดำเนินคดีในศาลทหาร หรือจะมีการดำเนินคดีนั้นในศาลพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร จึงให้เป็นไปตามนั้น”

ข้อความข้างต้นนี้ เป็นข้อความที่แก้ไขใหม่โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาทหาร (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2507 ข้อความเดิมมีดังนี้ “การกระทำความผิดอย่างใด ๆ ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 21, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 42, 43, 44, 46 และ 47 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ ท่านให้ถือว่าเป็นความผิดต่อวินัยทหารควรมีโทษที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 เว้นไว้แต่ถ้านายทหารผู้มีอำนาจตั้งศาลทหารอันมีหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีเช่นนั้น จะสั่งให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปพิจารณา หรือว่าจะมีการฟ้องคดีความผิดนั้นต่อศาลพลเรือน ตามความในมาตรา 53 แห่งพระธรรมนูญศาลทหารบก รัตนโกสินทรศก 126 หรือในมาตรา 49 แห่งพระธรรมนูญศาลทหารเรือ รัตนโกสินทรศก 127 ฉะนั้นจึงให้เป็นไปตามที่ว่านั้น”

มาตรา 8 ที่แก้ไขนั้น แก้ไขเฉพาะข้อความเพื่อให้รับกับกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารที่ใช้อยู่ในขณะนี้ ส่วนหลักการคงเหมือนเดิมทุกประการ บทบัญญัติมาตรานี้มีขึ้นไว้เพื่อประโยชน์ในการปกครองของผู้บังคับบัญชาทหาร กล่าวคือ เมื่อนายทหารกระทำความผิดตามมาตราต่าง ๆ ดังที่ระบุไว้ ผู้บังคับบัญชาเลือกได้ว่าจะลงทัณฑ์ทางวินัยแก่ผู้กระทำความผิดหรือส่งตัวไปดำเนินคดีในศาล ถ้าผู้บังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่าการกระทำผิดนั้นเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ จะลงทัณฑ์ทางวินัยแก่ผู้กระทำความผิดแทนการส่งตัวไปดำเนินคดีในศาลก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการเห็นสมควรจะสั่งให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปดำเนินคดีในศาลก็ให้เป็นไปตามนั้น อำนาจการสั่งการของผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการเหนือกว่าอำนาจของผู้บังคับบัญชาของทหารที่กระทำความผิด ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการจะกล่าวโดยละเอียดในภาค 2 เรื่องธรรมนูญศาลทหาร

ความผิดลหุโทษและความผิดที่เปรียบเทียบได้

มาตรา 9 บัญญัติว่า “ความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 ให้ใช้ตลอดถึงความผิดลหุโทษและความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามกฎหมาย”

ข้อความข้างต้นนี้ เป็นข้อความที่แก้ไขใหม่โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาทหาร (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2507 ข้อความเดิมมีดังนี้ “ความที่บัญญัติ

ไว้ในมาตรา 8 นั้น ท่านให้ใช้ตลอดถึงความผิดฐานลหุโทษ ทั้งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะอาญา และถึงความผิดอย่างอื่น ๆ อันต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าเดือนหนึ่ง หรือปรับไม่เกินกว่าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานั้น”

ตามมาตรา 9 ที่แก้ไขใหม่ หมายความว่า ถ้าทหารไปกระทำความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามกฎหมาย ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาทหารมีอำนาจลงทัณฑ์ โดยถือว่าเป็นความผิดต่อวินัยทหารได้

เปลี่ยนโทษปรับเป็นจำคุก

มาตรา 10 บัญญัติว่า “บรรดาบทในพระราชกำหนดกฎหมายที่ท่านกำหนดแก่โทษปรับสถานเดียว ถ้าจำเลยเป็นทหารซึ่งไม่ใช่ชั้นสัญญาบัตรหรือชั้นประทวน ท่านว่าถ้าศาลวินิจฉัยเห็นสมควรจะให้จำเลยรับโทษจำคุกแทนค่าปรับ ตามลักษณะที่บัญญัติไว้ในมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายลักษณะอาญานั้นก็ได้”

ตามมาตรานี้ หมายความว่า ถ้าจำเลยซึ่งเป็นพลทหารกระทำความผิดที่มีแก่โทษปรับสถานเดียว ถ้าศาลเห็นสมควรจะให้จำเลยรับโทษจำคุกแทนค่าปรับก็ได้ ที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นเพราะพลทหารส่วนมากไม่มีเงินเสียค่าปรับ

เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นชัง

มาตรา 11 บัญญัติว่า “ความผิดฐานลหุโทษกิติ ความผิดอันต้องด้วยโทษจำคุกไม่เกินกว่าเดือนหนึ่ง หรือปรับไม่เกินกว่าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เช่นนั้นเป็นโทษที่หนักกิติ ถ้าจำเลยเป็นทหาร ท่านให้ศาลวินิจฉัยตามเหตุการณ ถ้าเห็นสมควรจะเปลี่ยนให้เป็นโทษชังไม่เกินกว่าสามเดือนก็ได้”

ตามมาตรานี้ ให้อำนาจศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นชังได้ การชังเป็นทัณฑ์อย่างหนึ่ง ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร การชัง คือ การให้อยู่ในที่ควบคุมซึ่งไม่ใช่เรือนจำ

การอ่านคำพิพากษา

มาตรา 12 บัญญัติว่า “เมื่อศาลทหารพิพากษาเด็ดขาดให้ลงโทษแก่ทหารคนใด ท่านว่าให้ผู้ซึ่งบังคับบัญชาทหารผู้มีอำนาจสั่งให้ลงโทษตามคำพิพากษานั้นวินิจฉัยตาม

เหตุการณ์ ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้อ่านคำพิพากษาให้จำเลยฟังต่อหน้าประชุมทหารหมู่หนึ่ง หมู่ใด ตามที่เห็นสมควรก็ได้”

ความมาตรานี้ หมายความว่า ถ้าผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งให้ลงโทษจำเลยตามคำพิพากษา เห็นสมควรจะสั่งให้อ่านคำพิพากษาให้จำเลยฟังต่อที่ประชุมทหารก็ได้ การที่มีบทบัญญัติไว้ดังนี้ ก็เพื่อประโยชน์ในการปกครองทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในขณะที่หน่วยทหารไปราชการสงคราม การอ่านคำพิพากษาลงโทษทหารที่กระทำความผิดสถานหนัก เช่น ให้ประหารชีวิตต่อที่ประชุมทหาร จะทำให้บรรดาทหารที่ได้ฟังคำพิพากษาเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอย่างเดียวกันนั้นอีก.

บทที่ 3 ลักษณะความผิดโดยเฉพาะ

เขลยศึกเสียดัตย์

มาตรา 13 บัญญัติว่า “เขลยศึกคนใดท่านปล่อยตัวไปโดยมันให้คำสัตย์ไว้ว่าจะไม่กระทำการรบกวนต่อท่านอีกจนตลอดเวลาสงครามคราวนั้น ถ้าและมันเสียดัตย์นั้นไซ้ร้ท่านจับตัวมาได้ ท่านให้ประหารชีวิตมันเสีย หรือจำคุกมันไว้จนตลอดชีวิต หรือมีฉะนั้นให้จำคุกมันไว้ตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นเขลยศึก
2. ฝ่ายเราปล่อยตัวไป
3. เขลยศึกนั้นให้คำสัตย์ไว้ว่าจะไม่มารบกวนกับฝ่ายเราอีกในการสงครามคราวนั้น
4. เขลยศึกนั้นเสียดัตย์ กลับมารบกวนกับฝ่ายเราอีก

ลักลอบสอดแนม

มาตรา 14 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นราชศัตรู และมันปลอมตัวล่องเข้าไปในบ้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใด ๆ อันเป็นของทหาร หรือมีทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตั้งอยู่ไซ้ร้ ท่านว่ามันเป็นผู้ลักลอบสอดแนม ให้เอาตัวมันไปประหารชีวิตเสีย หรือมีฉะนั้นให้จำคุกมันไว้จนตลอดชีวิต”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นราชศัตรู
2. ปลอมตัว
3. เข้าไปในบ้อม ค่าย เรือรบหรือสถานที่ใด ๆ อันเป็นของทหาร หรือมีทหาร

ตั้งอยู่

บิณฑังซ่อนเร้นหรือช่วยราชศัตรู

มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “ผู้ใดบิณฑังซ่อนเร้น หรือช่วยราชศัตรูที่กระทำเช่นว่ามา ในมาตรา ๑๔ โดยมันรู้ชัดว่าเป็นราชศัตรูก็คือ มันบิณฑัง ซ่อนเร้น หรือช่วยผู้ลักลอบสอดแนมโดยที่รู้ชัดแล้วก๊ก็ ท่านว่าโทษมันถึงต้องประหารชีวิต หรือมีฉะนั้นให้จำคุกมันไว้จนตลอดชีวิต”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหารหรือพลเรือนก๊ได้
2. บิณฑัง ซ่อนเร้น หรือช่วยราชศัตรู หรือผู้ลักลอบสอดแนม ตามมาตรา 14
3. รู้ว่าเป็นราชศัตรูหรือเป็นผู้ลักลอบสอดแนม

เกลี้ยกล่อมคนให้เข้าเป็นพวกราชศัตรู

มาตรา 16 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร และมันบังอาจเกลี้ยกล่อมคนให้ไป เข้าเป็นพวกราชศัตรู ท่านว่าโทษมันถึงต้องประหารชีวิต หรือมีฉะนั้นให้จำคุกมันไว้จนตลอดชีวิต”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหาร
2. เกลี้ยกล่อมคน
3. ให้ไปเข้าเป็นพวกราชศัตรู

ยอมแพ้แก่ราชศัตรู

มาตรา 17 บัญญัติว่า “ผู้ใดท่านใช้ ให้เป็นนายทหารบังคับกองทหารใหญ่น้อย บ้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที้อย่างใด ๆ ของทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถ้ายังมีหัน สิ้นกำลังและสามารถที่มันจะป้องกันและต่อสู้ซ้าศึก มันยอมแพ้ยกกองทหาร บ้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานทีนั้น ๆ ให้แก่ราชศัตรูเสียไซ้ ท่านว่ามันโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกจนตลอดชีวิต หรือมีฉะนั้นให้จำคุกมันไว้ตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นนายทหาร
2. มีหน้าที่บังคับกองทหาร บ้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที้อย่างใด ๆ ของทหาร

3. ยังมีกำลังต่อสู้ข้าศึกได้
4. ยอมแพ้ คุกกองทหาร บ่อม ค่าย เรือรบ หรือสถานทีนั้น ๆ ให้แก่ราชศัตรู

ถูกหรือข่มขืนใจผู้บังคับกองทหารให้ยอมแพ้

มาตรา 18 บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนใจหรือสมคบกันเพื่อยุ้งหรือข่มขืนใจให้ผู้บังคับกองทหารใหญ่น้อย บ่อม ค่าย เรือรบ หรือสถานทีอย่างใด ๆ ของทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยอมแพ้แก่ราชศัตรู ท่านว่าโทษของมันถึงประหารชีวิต หรือจำคุกจนตลอดชีวิต หรือมีฉะนั้นให้จำคุกมันไว้ตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหารหรือพลเรือนก็ได้
2. ข่มขืนใจหรือสมคบกันเพื่อยุ้งหรือข่มขืนใจผู้บังคับกองทหาร บ่อม ค่าย เรือรบ หรือสถานทีอย่างใด ๆ ของทหาร
3. ใ้ยอมแพ้แก่ราชศัตรู

ถอยเรือจากที่รบ

มาตรา 19 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นนายเรือ ท่านใช้ให้ควบคุมเรือลำหนึ่งลำใดของทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในขณะรบทำการรบพุ่ง ถ้าแล่มันถอยออกเสียจากที่รบนั้น โดยไม่มีเหตุอันสมควร ท่านว่าโทษของมันถึงประหารชีวิต หรือจำคุกจนตลอดชีวิต หรือมีฉะนั้นให้จำคุกมันไว้ตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นนายเรือ ควบคุมเรือของทหาร
2. ถอยเรือจากที่รบในขณะรบพุ่ง
3. โดยไม่มีเหตุอันสมควร

จงใจทำให้เรือชำรุดหรืออัปปาง

มาตรา 20 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นนายเรือ ท่านใช้ให้ควบคุมเรือลำหนึ่งลำใดของทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และมันจงใจกระทำหรือปล่อยให้เรือนั้นชำรุดหรืออัปปาง ท่านว่าโทษของมันถึงจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นนายเรือควบคุมเรือของทหาร
2. จงใจกระทำหรือปล่อยให้เรือชำรุดหรืออับปาง

ทำให้เรือชำรุดโดยประมาท

มาตรา 21 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นนายเรือ ท่านใช้ให้ควบคุมเรือลำหนึ่งลำใดของทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และมันกระทำหรือปล่อยให้เรือนั้นชำรุดหรืออับปางด้วยความประมาทของมันไซ้ ท่านว่าโทษของมันถึงจำคุกไม่เกินกว่าสามปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นนายเรือควบคุมเรือของทหาร
2. กระทำหรือปล่อยให้เรือชำรุดหรืออับปาง
3. ด้วยความประมาท

ทำให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปางโดยเจตนา

มาตรา 22 บัญญัติว่า “ผู้ใดเจตนากระทำหรือปล่อยให้เรือลำหนึ่งลำใดของทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวชำรุดหรืออับปาง ท่านว่าโทษของมันถึงจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไปจนถึงสิบห้าปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ นายเรือผู้ควบคุมเรือ
2. เจตนากระทำหรือปล่อยให้เรือของทหารชำรุด หรืออับปาง

ทำให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปางโดยประมาท

มาตรา 23 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำหรือปล่อยให้เรือลำหนึ่งลำใดของทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวชำรุดหรืออับปางด้วยความประมาทของมันไซ้ ท่านว่าโทษของมันถึงจำคุกไม่เกินกว่าสองปี

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ นายเรือผู้ควบคุมเรือ

2. กระทำหรือปล่อยให้เรือของทหารชำระหรืออับปาง
3. คว้าความประมาท

ความผิดที่กระทำแก่เรือที่ใช้เงินในลำน้ำ

มาตรา 24 บัญญัติว่า “ถ้าเรือนั้นเป็นเรือสำหรับใช้เงินในลำน้ำ ท่านว่าควรลดอาญาอย่างหนักที่บัญญัติไว้ในมาตรา 20, 21, 22, 23 นั้นลงกึ่งหนึ่ง และมีให้ศาลต้องถือตามอาญาอย่างเบาที่บัญญัติไว้เช่นนั้น ๆ เป็นประมาณในการที่จะปรับโทษผู้กระทำผิด”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นเรือที่ใช้เงินในลำน้ำ
2. ลดโทษอย่างหนักตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 20, 21, 22, 23 ลงกึ่งหนึ่ง
3. ศาลไม่ต้องถือตามอาญาอย่างเบาที่บัญญัติไว้เป็นการประมาณในการวางโทษผู้กระทำผิด

ละทิ้งเรือเมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น

มาตรา 25 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นนายเรือ ท่านใช้ให้ควบคุมเรือเดินทะเลลำหนึ่ง ลำใดของทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถ้ามีเหตุร้ายเกิดขึ้น เช่น พายุ เป็นต้น และมันไม่พากเพียรจนสุดสิ้นความสามารถที่จะแก้ไขให้เรือนั้นพ้นอันตรายเสียก่อน มันละทิ้งเรื่อนั้นไปเสียไซ้ ท่านว่าโทษของมันถึงจำคุกไม่เกินกว่าสามปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นนายเรือควบคุมเรือเดินทะเลของทหาร
2. ละทิ้งเรือในขณะมีเหตุร้ายเกิดขึ้น
3. ไม่พากเพียรจนสุดความสามารถที่จะแก้ไขให้เรือนั้นพ้นอันตรายเสียก่อน

ละทิ้งเรือที่ยังมีคนอยู่

มาตรา 26 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นนายเรือ ท่านใช้ให้ควบคุมเรือเดินทะเลลำหนึ่ง ลำใดของทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถ้ามีเหตุร้ายเกิดขึ้น เช่น เรือเกยที่ตื้นหรือจวนอับปาง มันรู้ว่ายังมีคนอยู่ในเรือนั้น และมันจงใจไปเสียจากเรือนั้นไซ้ ท่านว่าโทษของมันถึงจำคุกไม่เกินกว่าห้าปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรา ๓๑ คือ

1. เป็นนายเรือควบคุมเรือเดินทะเลของทหาร
2. มีเหตุร้ายเกิดขึ้น
3. จงใจไปจากเรือ
4. รู้ว่ายังมีคนอยู่ในเรือ

ทำลายหรือละทิ้งทรัพย์สินที่ ใ้ ในการยุทธ

มาตรา 27 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร ถ้ามันมิได้มีเหตุอันสมควรที่จะกระทำได้ และมันบังอาจทำลายหรือละทิ้งเครื่องสาตราวุธ กระสุนดินปืน เสบียง ม้า หรือเครื่องยุทธนากรอย่างใด ๆ ก็ดี หรือทำให้ของนั้น ๆ วิปลาสบุบสลายไปก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุ ดังจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู ท่านให้ลงอาญามันเป็นสมสถาน คือ สถานหนึ่งให้ประหารชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกจนตลอดชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู แต่ได้กระทำในเวลาสงครามหรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไว้จนตลอดชีวิต หรือมีเดะนั้นให้จำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(3) ถ้ามันกระทำความผิดนั้น ในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามีมาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่ายี่สิบปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรา ๓๑ คือ

1. เป็นทหาร
2. ทำลายหรือละทิ้งเครื่องสาตราวุธ กระสุนดินปืน เสบียง ม้า หรือเครื่องยุทธนากรอย่างอื่น หรือทำให้ของนั้น ๆ วิปลาสบุบสลายไป
3. โดยไม่มีเหตุอันสมควร

สบประมาทธง

มาตรา 28 บัญญัติว่า “ธงซึ่งได้มีพระบรมราชานุญาตให้ใช้ในราชการเป็นเครื่องหมายสำหรับประเทศก็ดี รัฐบาลก็ดี หรือสำหรับเรือรบหลวงหรือกรมกองทหารใด ๆ ก็ดี

หรือเป็นเครื่องหมายสำหรับเกียรติยศ หรือตำแหน่งหน้าที่ราชการของบุคคลใด ๆ ก็ดี เหล่านี้ ถ้าในเวลาเจ้าพนักงานได้ชักขึ้นไว้หรือประดิษฐานไว้ หรือเชิญไปมาแห่งใด ๆ เพื่อเป็นเครื่องหมายดังที่ว่านั้น ผู้หนึ่งผู้ใดบังอาจลด ล้ม หรือกระทำแก่ธงนั้นให้อันตราย ชำรุด หรือเบือนแปรอะเสียหายโดยไม่มีเหตุอันสมควรไซ้ ท่านว่ามันมีความผิดฐานสบประมาทตรง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าหนึ่งปี

อนึ่ง ถ้าธงที่มันสบประมาทนั้น เป็นธงเครื่องหมายสำหรับพระเกียรติยศของ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี สมเด็จพระมหะสีก็ดี มกุฎราชกุมาร หรือผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน เวลารักษาราชการต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือพระราชโอรส พระราชธิดา ใน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ว่ารัชกาลใด ๆ ก็ดี ท่านไม่ประสงค์จะให้เอาความในมาตรานี้ไปใช้ ลบล้างอาญาที่ท่านได้บัญญัติไว้ สำหรับความผิดฐานแสดงความอาฆาตมาดร้าย และหมิ่น ประมาทดังได้กล่าวไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะอาญา สำหรับพระราชอาณาจักรสยาม มาตรา 98 หรือ มาตรา 100 นั้น”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. ผู้กระทำผิดเป็นทหารหรือพลเรือนก็ได้
2. เป็นธงซึ่งได้มีพระบรมราชานุญาตให้ใช้ในราชการ เป็นเครื่องหมายสำหรับ ประเทศ รัฐบาล เรือรบหลวง กรมกองทหาร หรือเครื่องหมายสำหรับเกียรติยศ ตำแหน่ง หน้าที่ราชการของบุคคลใด ๆ
3. ในเวลาเจ้าพนักงานได้ชักขึ้นไว้ หรือประดิษฐานไว้ หรือเชิญไปมาแห่งใด ๆ
4. ลด ล้ม หรือกระทำแก่ธงนั้นให้เป็นอันตราย ชำรุด หรือเบือนแปรอะเสียหาย
5. โดยไม่มีเหตุอันสมควร
6. ถ้าเป็นธงเครื่องหมายสำหรับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระมหะสี มกุฎราชกุมาร ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือ พระราชโอรส พระราชธิดา ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ว่ารัชกาลใด ก็ต้องลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา

ละทิ้งหน้าที่

มาตรา 29 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร ท่านใช้ให้อยู่ยามรักษาการก็ดี ท่านมอบหมายให้กระทำการตามบังคับหรือคำสั่งอย่างใด ๆ ก็ดี ถ้าและมันละทิ้งหน้าที่นั้นเสีย หรือ มันไปเสียจากหน้าที่โดยมิได้รับอนุญาตก่อน ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษตามสมควร แก่เหตุตั้งจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู ท่านให้ลงอาญามันเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งให้ประหารชีวิตเสีย สถานหนึ่งให้จำคุกจนตลอดชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู แต่ได้กระทำในเวลาสงครามหรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(3) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามีมาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าสิบปี

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหาร
2. มีหน้าที่อยู่ยามรักษาการ หรือกระทำการตามบังคับหรือคำสั่ง
3. ละทิ้งหน้าที่นั้น หรือไปเสียจากหน้าที่โดยมิได้รับอนุญาต

ขัตตินละเลยไม่กระทำความคำสั่ง

มาตรา 30 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร และมันขัตติน หรือละเลยมิกระทำความคำสั่งอย่างใด ๆ ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุ ตั้งจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู ท่านให้ลงอาญามันเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งให้ประหารชีวิตเสีย สถานหนึ่งให้จำคุกจนตลอดชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู แต่ได้กระทำในเวลาสงครามหรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(3) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามีมาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าห้าปี

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหาร
2. ขัตตินหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

ขั้ขึ้นไม้กระทำตามคำสั่งอย่างองอาจ

มาตรา 31 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร และมันขั้ขึ้นไม้กระทำตามคำสั่งอย่างใด ๆ โดยมันแสดงความขั้ขึ้นด้วยกิริยาหรือวาจาองอาจต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธด้วยไซ้ ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุตั้งจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศักรู ท่านให้ลงอาญามันเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งให้ประหารชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกจนตลอดชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศักรู แต่ได้กระทำในเวลาสงครามหรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญามันตั้งแต่สามปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(3) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามีมาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าสิบปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหาร
2. ขั้ขึ้นไม้กระทำตามคำสั่ง
3. แสดงความขั้ขึ้นด้วยกิริยาหรือวาจาองอาจ
4. ต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธ

ขั้ขึ้นละเลยไม้กระทำตามข้อบังคับ

มาตรา 32 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร และมันขั้ขึ้นหรือละเลยมิกระทำตามข้อบังคับอย่างใด ๆ ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุตั้งจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศักรู ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงสิบปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศักรู แต่ได้กระทำในเวลาสงครามหรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึกไซ้ ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปจนถึงห้าปี

(3) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาอื่นนอกจากที่ว่ามีมาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าสามปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรา ๓๓ คือ

1. เป็นทหาร
2. ชักขึ้นและเลยไม่กระทำตามข้อบังคับ

ชักขึ้นไม่กระทำตามข้อบังคับอย่างองอาจ

มาตรา 33 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร และมันชักขึ้นไม่กระทำตามข้อบังคับอย่างใด ๆ โดยมันแสดงความชักขึ้นนั้นด้วยกิริยาหรือวาจาองอาจต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธด้วยไซ้ ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุตั้งจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศักรู ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่สามปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศักรู แต่ได้กระทำในเวลาสงครามหรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงสิบปี

(3) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามีมาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าห้าปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรา ๓๓ คือ

1. เป็นทหาร
2. ชักขึ้นไม่กระทำตามข้อบังคับ
3. แสดงความชักขึ้นด้วยกิริยาหรือวาจาองอาจ
4. ต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธ

หลบหนีหรือเมาสุรา

มาตรา 34 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร ท่านใช้ให้เป็นยามรักษาการ หรืออยู่ยามประจำหน้าที่ และมันหลบหนีในหน้าที่กิตติ หรือเมาสุราในหน้าที่กิตติ ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุ ตั้งจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศักรู ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตถ์ แต่ได้กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปจนถึงสามปี

(3) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่เข้ามาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าสองปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหาร
2. เป็นยามรักษาการหรืออยู่ยามประจำหน้าที่
3. หลับในหน้าที่หรือเมาสุราในหน้าที่

ไม่เอาใจใส่หรือประมาทในหน้าที่

มาตรา 35 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร ท่านใช้ให้เป็นยามรักษาการ หรืออยู่ยามประจำหน้าที่ และปรากฏว่ามันมิได้เอาใจใส่ หรือมันมีความประมาทในหน้าที่นั้นไซ้ ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุคงจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตถ์ ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปจนถึงห้าปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตถ์ แต่ได้กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าสามปี

(3) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่เข้ามาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าสองปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหาร
2. เป็นยามรักษาการหรืออยู่ยามประจำหน้าที่
3. ไม่เอาใจใส่หรือประมาทในหน้าที่

ทำร้ายทหารยาม

มาตรา 36 บัญญัติว่า “ผู้ใดบังอาจใช้กำลังทำร้ายแก่ทหารยามรักษาการก็ดี หรือแก่ทหารอยู่ยามประจำหน้าที่ก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุคงจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตถ์ ท่านให้ลงอาญามันเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งให้ประหารชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกมันจนตลอดชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกมันตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตถ์ แต่ได้กระทำในเวลาสงครามหรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(3) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามีมาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าห้าปี

ถ้าและในการประทุษร้ายนั้น มันทำให้เขาถึงตายหรือให้เขามีบาดเจ็บถึงสาหัสด้วยไซ้ ท่านว่าถ้ามันสมควรรับโทษหนักยิ่งกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตราแล้ว ก็ให้มันผู้กระทำความผิดนั้นรับอาญาตามลักษณะที่ท่านบัญญัติไว้ในมาตรา 250, 251 และ 257 แห่งประมวลกฎหมายลักษณะอาญา

หลักเกณฑ์ของมาตรา นี้ คือ

1. เป็นทหารหรือพลเรือนก็ได้
2. ใช้กำลังทำร้ายทหารยามรักษาการหรือทหารอยู่ยามประจำหน้าที่
3. ถ้าทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บสาหัสให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา

พินประมาทหรือขู่เข็ญทหารยาม

มาตรา 37 บัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาทหรือขู่เข็ญว่าจะกระทำร้ายแก่ทหารยามรักษาการก็ดี หรือแก่ทหารอยู่ยามประจำหน้าที่ก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุ ทั้งจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตถ์ ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตถ์ แต่ได้กระทำในเวลาสงครามหรือเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปจนถึงห้าปี

(3) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามีมาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าสามปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหารหรือพลเรือนก็ได้
2. หมิ่นประมาทหรือชู้เชิญจะกระทำร้ายทหารยามรักษาการ หรือทหารอยู่ยามประจำหน้าที่

ทำร้ายผู้บังคับบัญชา

มาตรา 38 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหารและมันบังอาจกระทำการประทุษร้ายด้วยกำลังกายแก่ผู้ซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาเหนือมันไซ้ร้ ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุ ดังจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศักรู ท่านให้ลงอาญามันเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งให้ประหารชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกมันตลอดชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกมันตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศักรู แต่ได้กระทำในเวลาสงครามหรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(3) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามีมาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหาร
2. ใช้กำลังกายประทุษร้ายผู้ซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาเหนือตน

ทำร้ายทหารผู้ใหญ่เหนือตน

มาตรา 39 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร และมันบังอาจใช้กำลังทำร้ายแก่ทหารผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ใหญ่เหนือมันไซ้ร้ ท่านว่ามันควรรับอาญาจำคุกไม่เกินกว่าห้าปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหาร
2. ใช้กำลังทำร้ายทหารซึ่งเป็นผู้ใหญ่เหนือตน

ทำร้ายผู้บังคับบัญชาหรือทหารผู้ใหญ่เหนือจนถึงตายหรือบาดเจ็บสาหัส

มาตรา 40 บัญญัติว่า “ถ้าและในการกระทำผิดเช่นว่ามาในมาตรา 38 และ 39 นั้น เป็นเหตุให้ผู้ต้องประทุษร้ายถึงตายหรือต้องบาดเจ็บถึงสาหัสด้วยไซ้ ท่านว่าถ้ามันสมควร รับโทษหนักยิ่งกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้แล้ว ก็ให้ลงอาญาแก่มันผู้กระทำผิดนั้น ตาม ลักษณะที่ท่านบัญญัติไว้ในมาตรา 250, 251 และ 257 แห่งประมวลกฎหมายลักษณะอาญา”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. กระทำความผิดตามมาตรา 38, 39
2. ผู้ถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บสาหัส
3. ถ้าควรรับโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรา 38, 39 ก็ให้ลงโทษตามประมวล

กฎหมายอาญา

แสดงความอาฆาตหรือหมิ่นประมาทผู้บังคับบัญชา

มาตรา 41 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร และมีนบงอาจแสดงความอาฆาตมาดร้าย ต่อผู้บังคับบัญชาหรือต่อทหารที่เป็นผู้ใหญ่เหนือมัน หรือมันหมิ่นประมาทใส่ความหรือ โฆษณาความหมิ่นประมาทอย่างใด ๆ ก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน กว่าสามปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหาร
2. แสดงความอาฆาตมาดร้ายผู้บังคับบัญชาหรือทหารที่เป็นผู้ใหญ่เหนือคน หรือ หมิ่นประมาทใส่ความหรือโฆษณาความหมิ่นประมาทอย่างใด ๆ

กระทำการกำเริบ

มาตรา 42 บัญญัติว่า “ถ้าทหารมั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ ตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปใช้กำลัง ทำร้ายหรือชู้เชื่อว่าจะทำร้ายก็ดี หรือมันกระทำการอย่างใด ๆ ขึ้นให้วุ่นวายในบ้านเมือง ของท่านก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดฐานกำเริบ ต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุด้วยกันทุกคน ดังจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู ท่านให้ลงอาญามันเป็นสาม สถาน คือ สถานหนึ่งให้ประหารชีวิตเสีย สถานหนึ่งให้จำคุกมันจนตลอดชีวิต สถานหนึ่ง ให้จำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

โทษฐานหนีราชการ

มาตรา 46 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดฐานหนีราชการ ท่านว่ามันต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุ คงจะว่าต่อไปนี้ คือ

- (1) ถ้ามันหลบหนีไปเข้าอยู่กับพวกราชศัตรู ท่านว่าโทษมันถึงตาย
- (2) ถ้ามันกระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไว้จนตลอดชีวิต หรือมิฉะนั้นให้จำคุกมันไว้สี่สิบปี
- (3) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู แต่ได้กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฎอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไว้ตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงสิบห้าปี

(4) ถ้ามันกระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่วามาแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันผู้กระทำความผิดนั้นไว้ไม่เกินกว่าห้าปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. กระทำความผิดฐานหนีราชการ
2. ถ้าหลบหนีไปเข้าอยู่กับราชศัตรู โทษถึงตาย
3. กระทำความผิดต่อหน้าราชศัตรู กระทำความผิดในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก กระทำความผิดในเวลาหรือที่อื่น มีโทษลดหลั่นกันลงไปตามลำดับ

ปลอมปนทรัพย์สินของทหาร

มาตรา 47 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร ท่านใช้ให้มีหน้าที่จัดซื้อ หรือทำหรือปกครองรักษาทรัพย์สินสิ่งใด ๆ ของทหาร ถ้าและมันบังอาจเอาของอื่นปลอมหรือปนกับทรัพย์สินนั้น ๆ ให้เสื่อมลงก็ดี หรือมันปล่อยให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้นโดยมันรู้เห็นเป็นใจด้วยก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงสองพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง

และทหารคนใดท่านใช้ให้มีหน้าที่จัดซื้อ หรือทำ หรือปกครองรักษาสิ่งใด ๆ ของทหาร ถ้าและมันบังอาจจ่ายทรัพย์สินสิ่งใด ๆ ที่มันรู้ว่ามีของอื่นปลอมหรือปนเข้ามาแล้วก็ดี หรือมันปล่อยให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้นแล้วมันไม่รีบร้องเรียนต่อผู้ใหญ่ที่เหนือมันก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษเช่นว่ามาในมาตรานี้แล้วนั้นคู่กัน”

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู แต่ได้กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฏอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึง ยี่สิบปี

(3) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามีมาแล้ว ท่านให้ลง อาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าห้าปี

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. ทหารตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป
2. มั่วสมกัน ณ ที่ใด ๆ
3. ใช้กำลังทำร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะทำร้าย หรือกระทำการอย่างใด ๆ ให้อันตรายใน บ้านเมือง

กระทำการกำเริบโดยมีสาตราวุธ

มาตรา 43 บัญญัติว่า “ถ้าและในพวกทหารที่กระทำการกำเริบที่ว่ามีในมาตรา 42 นั้น มีสาตราวุธไปด้วยตั้งแต่คนหนึ่งขึ้นไป ท่านว่าพวกนั้นต้องระวางโทษตามสมควรแก่ เหตุด้วยกันทุกคน ทั้งจะว่าต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู ท่านให้ลงอาญามันเป็นสาม สถาน คือ สถานหนึ่งให้ประหารชีวิตเสีย สถานหนึ่งให้จำคุกตลอดชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุก ตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี

(2) ถ้ามันมิได้กระทำความผิดนั้นต่อหน้าราชศัตรู แต่ได้กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจกฏอัยการศึก ท่านให้ลงอาญาจำคุกมัน ตั้งแต่สามปีขึ้นไปจนถึง ยี่สิบปี

(3) ถ้ามันได้กระทำความผิดนั้นในเวลาหรือที่อื่นนอกจากที่ว่ามีมาแล้ว ท่านให้ลง อาญาจำคุกมันไม่เกินกว่าสิบปี”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. ทหารกระทำการกำเริบตามมาตรา 42
2. มีสาตราวุธไปด้วยตั้งแต่คนหนึ่งขึ้นไป

กระทำการกำเริบแล้วเลิกไปโดยดี

มาตรา 44 บัญญัติว่า “เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีตำแหน่งหน้าที่ได้บังคับทหารที่กระทำการกำเริบในที่ใด ๆ ให้เลิกไปเสีย ถ้าและพวกทหารที่กระทำการกำเริบนั้นคนใดที่ยังมิได้ใช้กำลังทำร้ายอย่างใดแล้วเลิกไปตามบังคับนั้นโดยดี ท่านว่าให้ลงโทษแก่มันตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 42 และ มาตรา 43 นั้น แค่งหนึ่ง”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เจ้าพนักงานผู้มีตำแหน่งหน้าที่บังคับทหารที่กระทำการกำเริบให้เลิกไป
2. ทหารที่ยังมิได้ใช้กำลังทำร้าย เลิกไปโดยดี
3. ลงโทษตามมาตรา 42 หรือ 43 กึ่งหนึ่ง

หนีราชการ

มาตรา 45 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ชั้นประทวน ชั้นนายสิบ ชั้นจ่า หรือเป็นพลทหารก็ดี ถ้าและมันขาดจากหน้าที่ราชการโดยมิได้รับอนุญาต หรือมันขาดราชการในเมื่อพ้นกำหนดอนุญาตแล้วก็ดี แม้เป็นไปด้วยความเจตนาจะหลีกเลี่ยงจากราชการตามคำสั่งให้เดินกองทหารหรือเดินเรือไปจากที่ หรือคำสั่งเรียกระดมเตรียมศึกนั้นไซ้ ท่านว่ามันมีความผิดฐานหนีราชการ อีกนัยหนึ่งมันขาดจากราชการจนถึงกำหนดที่จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (1) ขาด 24 ชั่วโมง ต่อหน้าราชศักร์
- (2) ขาด 3 วัน ถ้ามิใช่ต่อหน้าราชศักร์ แต่ในเวลาสงครามหรือในเขตที่ใช้กฎ

อัยการศึก

(3) ขาด 15 วัน ในที่และเวลาอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้วทั้งนี้ไซ้ ท่านก็ว่ามันมีความผิดฐานหนีราชการคู่กัน”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ชั้นประทวน หรือพลทหาร
2. ขาดจากหน้าที่ราชการโดยมิได้รับอนุญาต หรือขาดราชการเมื่อพ้นกำหนดเวลา หรือเจตนาจะหลีกเลี่ยงจากราชการตามคำสั่งให้เดินกองทหารหรือเดินเรือไปจากที่ หรือคำสั่งเรียกระดมเตรียมศึก ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ มีความผิดฐานหนีราชการ

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. เป็นทหาร
2. มีหน้าที่จักจี้หรือทำ หรือปกครองรักษาทรัพย์ของทหาร
3. เอาของอื่นปลอมหรือปนกับทรัพย์นั้นให้เสื่อมลง หรือปล่อยให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้นโดยรู้เห็นเป็นใจด้วย หรือ
4. จำยทรัพย์สิ่งของโดยที่รู้ว่ามิของอื่นปลอมหรือปนอยู่ หรือปล่อยให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้นโดยไม่รีบร้องเรียนต่อผู้ใหญ่เหนือตน

ปราศจากความเมตตาแก่คนป่วยและปล้นทรัพย์

มาตรา 48 บัญญัติว่า “ในเวลาสงคราม ถ้าผู้ใดกระทำการปราศจากความเมตตาแก่คนที่ถูกอาวุธบาดเจ็บ หรือแก่คนที่ป่วยเจ็บในกองทัพฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ดี หรือกระทำการปล้นทรัพย์ แย่งทรัพย์อย่างใด ๆ ที่ท่านบัญญัติไว้ใน มาตรา 259 และ มาตรา 288 ถึง มาตรา 303 แห่งประมวลกฎหมายลักษณะอาญานั้น ท่านให้เพิ่มโทษมันผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษตามที่ท่านบัญญัติไว้สำหรับความผิดเช่นนั้นขึ้นด้วยอีกกึ่งหนึ่ง”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. ในเวลาสงคราม
2. กระทำการปราศจากความเมตตาแก่คนที่ถูกอาวุธบาดเจ็บ หรือแก่คนป่วยเจ็บในกองทัพฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรือปล้นทรัพย์แย่งทรัพย์
3. เพิ่มโทษสำหรับความผิดนั้นอีกกึ่งหนึ่ง

ใช้ธงกาชาดหรือเครื่องหมายกาชาดผิดข้อบังคับ

มาตรา 49 บัญญัติว่า “ในเวลาสงคราม ถ้าผู้ใดใช้ธงกาชาดหรือเครื่องหมายกาชาดโดยผิดข้อบังคับแห่งหนังสือสัญญานานาประเทศ. ซึ่งทำที่เมืองเยนีวา เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม รัตนโกสินทรศก 125 ท่านว่ามันมีความผิดต้องด้วยอาญาซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 128 แห่งประมวลกฎหมายลักษณะอาญา”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. ในเวลาสงคราม
2. ใช้ธงกาชาดหรือเครื่องหมายกาชาด
3. โดยผิดข้อบังคับแห่งสนธิสัญญานานาชาติ

กระทำผิดขณะเป็นยาม

มาตรา 50 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร ถ้ามันกระทำผิดในเวลาที่ท่านใช้ ให้เป็นยามรักษาการหรืออยู่ยามประจำที่ หรือให้กระทำการอย่างใด ๆ ที่มีสาตราวุธของหลวงประจำตัว โดยความผิดที่ท่านบัญญัติไว้ในมาตราต่าง ๆ แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

มาตรา 98 ถึงมาตรา 100 ความผิดฐานประทุษร้ายต่อพระบรมราชตระกูล

มาตรา 102 ถึงมาตรา 104 ความผิดฐานกบฏภายในพระราชอาณาจักร

มาตรา 105 ถึงมาตรา 108 ความผิดฐานกบฏภายนอกพระราชอาณาจักร

มาตรา 112 ถึงมาตรา 115 ความผิดต่อทางพระราชไมตรีกับต่างประเทศ

มาตรา 116 ถึงมาตรา 128 ความผิดต่อเจ้าพนักงาน

มาตรา 151 ความผิดฐานกระทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาล

มาตรา 154 ความผิดฐานช่วยผู้อื่นให้พ้นราชอาณาจักร อันควรรับโทษตามกฎหมาย

มาตรา 165 ถึงมาตรา 169 ความผิดฐานหลบหนีจากที่คุมขัง

มาตรา 177 ถึงมาตรา 182 ความผิดฐานสมคบกันเป็นอั้งยี่และเป็นช่องโจรผู้ร้าย

มาตรา 183 ถึงมาตรา 184 ความผิดฐานก่อการจลาจล

มาตรา 185 ถึงมาตรา 201 ความผิดฐานกระทำให้เกิดอันตรายแก่สาธารณชน
ฐานกระทำให้สาธารณชนปราศจากความสะดวกในการไปมาและการส่งข้าวและของถึงกัน
และฐานกระทำให้สาธารณชนปราศจากความสุขสบาย

มาตรา 253 ความผิดฐานเกี่ยวข้อในทิวาทต่อสู้กัน ซึ่งมีผู้ถึงแก่ความตาย

มาตรา 255 ถึงมาตรา 259 ความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกาย

มาตรา 268 ถึงมาตรา 277 ความผิดฐานกระทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ

มาตรา 288 ถึงมาตรา 296 ความผิดฐานลักทรัพย์

มาตรา 297 ถึงมาตรา 302 ความผิดฐานวิ่งราว ฐานปล้นทรัพย์และฐานสลัก

มาตรา 303 ความผิดฐานกรรโชก

มาตรา 327 ถึงมาตรา 330 ความผิดฐานบุกรุก

ท่านว่ามันผู้กระทำความผิด ต้องระวางโทษตามที่ท่านบัญญัติไว้สำหรับความผิด
เช่นนั้น และให้เพิ่มโทษขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง”

หลักเกณฑ์ของมาตรา นี้ คือ

1. เป็นทหาร
2. เป็นยามรักษาการหรืออยู่ยามประจำที่ หรือกระทำการอย่างใด ๆ ที่มีสาตราวุธของหลวงประจำตัว
3. กระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญาบางมาตรา
4. เพิ่มโทษสำหรับความผิดนั้นอีกกึ่งหนึ่ง

ความผิดตามมาตรา 51

มาตรา 51 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นทหาร ถ้ามันกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดดังที่กล่าวมาในมาตรา 50 ในเวลาที่ท่านใช้มันเป็นยามรักษาการ หรืออยู่ยามประจำที่ หรือให้กระทำการอย่างใด ๆ ที่มีสาตราวุธของหลวงประจำตัวด้วยไซ้ ท่านว่ามันโทษหนักให้ลงอาญาแก่มันตามที่ท่านบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะอาญา สำหรับความผิดเช่นนั้น ทวีคูณ”

มาตรา 51 ยกเลิกโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาทหาร พุทธศักราช 2476 และมีได้บัญญัติมาตรา 51 ขึ้นใหม่

บ่อนสมรรถภาพของทหาร

มาตรา 52 บัญญัติว่า “เมื่อความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดดังที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 20, 22, 27 (2 หรือ 3), 29 (2 หรือ 3), 30 (2 หรือ 3), 32, 33, 36 (2 หรือ 3), 37, 38 (2 หรือ 3), 39, 41, 42 (2 หรือ 3), 46 (2 หรือ 3 หรือ 4) หรือ 47 แห่งประมวลกฎหมายอาญาทหารนี้ ได้กระทำความผิดด้วยความประสงค์ที่จะบ่อนให้สมรรถภาพของกรมกองทหารเสื่อมทรามลงไซ้ ท่านให้เพิ่มโทษผู้กระทำความผิดดังต่อไปนี้

ถ้าระวางโทษอย่างสูงสุดกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงจำคุกตลอดชีวิตไซ้ ท่านให้เพิ่มขึ้นเป็นโทษอย่างสูงสุดถึงประหารชีวิต

ถ้าระวางโทษอย่างสูงสุดกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงจำคุกมีกำหนดยี่สิบปีไซ้ ท่านให้เพิ่มขึ้นเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นอย่างสูงสุด

ถ้าระวางโทษอย่างสูงสุดที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงจำคุกมีกำหนดเวลาอย่างอื่น นอกจากที่กล่าวแล้ว ท่านให้เพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ได้วางไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ

เมื่อความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งที่ได้ระบุไว้ในวรรคต้นนี้ ได้กระทำไปเป็นส่วนหนึ่งของแผนการที่จะล้างล้มรัฐบาลก็ดี หรือจะให้เปลี่ยนแปลงการเมือง หรือเศรษฐกิจแห่งพระราชอาณาจักรด้วยใช้กำลังบังคับ หรือกระทำร้ายก็ดี ท่านว่ามันผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกมันไว้จนตลอดชีวิต”

หลักเกณฑ์ของมาตรานี้ คือ

1. ผู้กระทำความผิดทำโดยเจตนาจะบ่อนให้ สมรรถภาพของกรมกองทหารเสื่อมทรามลง
2. กระทำความผิดทบบัญญัติต่าง ๆ แห่งประมวลกฎหมายอาญาทหาร ตามที่ระบุไว้ในมาตรานี้
3. ถ้าโทษสูงสุดกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นให้จำคุกตลอดชีวิต ให้เพิ่มเป็นประหารชีวิต
4. ถ้าโทษสูงสุดกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นให้จำคุกยี่สิบปี ให้เพิ่มเป็นจำคุกตลอดชีวิต
5. ถ้าโทษสูงสุดกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นให้จำคุกไม่ถึงยี่สิบปี ให้เพิ่มโทษอีกกึ่งหนึ่ง
6. ถ้าความผิดดังระบุไว้นี้ได้กระทำไปเป็นส่วนหนึ่งของแผนการที่จะล้างล้มรัฐบาล หรือเปลี่ยนแปลงการเมือง หรือเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการใช้อำนาจบังคับหรือกระทำร้าย ให้ลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต